

şekillere hiç bir suretle lâkayt olmadıklarını gösterir: Marksçılar halkın bugünkü menfaatlerini koruyurlar ve kapitalist hakimiyeti ile uzlaşmazlar. İnkilâpın ölümlü olan aydın derckiasinin gelişmesi şartlarını hazırlıyorlar.

3 ÜNCÜ KİTAP

Demokrasisi ve Sosyalizm

basıldığı yer : Berksoy Basımevi.

FİYATI 20 kuruş

2034
Türkiye Sosyalist Partisi yayınları : 2

DE V L E T

ve

İ N K İ L Â P

Yazan
Etienne Fajon

Çeviren
Esat Âdil Müstecâbi

İ s t a n b u l

1 9 4 6

Devlet ve İnkılap

2239

Devlet probleminin tekiki, bu günkü siyasetin esas meselelerini ve bilhassa hürriyetin korunması için, faşizme karşı yapılan mücadelenin ortaya koyduğu meselelerini anlamak için zaruridir.

1789 İhtilâlinde Evvelki Devlet

Her şeyden evvel devletin ne olduğunu tayin ve onu tarif etmek lâzımdır.

Herkesin bildiği gibi bir memleketin hakimiyeti bir çok teşekküller vasıtasile vücut bulur. Meselâ, bu günkü Fransada : Vekiller heyeti, parlamento, muhtelif memuriyet uzuvları, hakimler, polis vesaire.

Devlet bir memleketin hükümetine mevcudiyet veren teşekküllerin heyeti umumiyesidir.

2

Devletin Menşeleri

Devlet daima mevcut olagelmış değildir. Münhasıran idare ile mükellef teşekküllere her zaman malik olunmayabilir.

Eğer insan cemiyetinin menşelerine doğru gidilir ve binlerce yıl evvel bu hususda neler geçmiş olduğu tetkik olunursa, primitif insanların çok geri oldukları az veya çok ehemmiyetli bir takım kitleler halinde yaşadıkları anlaşılır. Gayet az istihsal yapılarında, tekniklerinin çok basit olması yüzünden birinin diğeri sırtından geçinmesi mümkün değildi. O zamanlar ne istismarcılar, ne de istimar olunanlar vardı. Cemiyet henüz sınıflara ayrılmamıştı.

Bu primitif cemiyette devlet de yoktu. İdare etmek ihtiyacı, içlerinden herhangi birinin «nizam» tesis etmesi lüzumu henüz kendini hissettirtmiyordu. İnsanlar kendi arzularile karı bile, adetlerine uymakta, şeflerinin nasihatlarını hiç tashihe lüzum kalmaksızın tutmakta ve şeflerini en ihtiyar ve en tecrübeli olanları arasından serbestçe seçmekte idiler.

Fakat primitif cemiyetin ortalarına doğru teknik yavaş yavaş gelişmeye ve iş bölümüne gözükmeye başladı. Bunun neticesi olarak istihsalda artıyordu. Vaktaki cemiyet ihtiyacı

34

faz'a istihsal yapıp tamamen istihlakine imkân kalmayınca diğerlerinin çalışmaları ile geçinen bazı insanların ortaya çıktığı görüldü. Bu gelişme derecesine göre cemiyet köleler ve köle sahipleri halinde sınıflaşıyordu. İşte bu suretle sınıflı cemiyet ortaya çıkmış oluyordu.

"Hususi bir insan gurubu munhasıran idare ile meşgul bu'unuyor, cebir ve tazyik içinde hapishane, hususi insan gurupları, ordu vesaire gibi vasıtaların lüzum görülüyordu," (Lenin: de l'Etat).

Cemiyetin sınıflaşması nasile ortaya çıkan ve idare ile mükellef bu teşekkülün heyet-i umumiyesi: İşte devlet.

İlk Çağların Devleti

Devlet, neçin cemiyetin köleler ve efendiler halinde sınıflaştığı bir devirde ortaya çıktı? Bu gayet basittir, çünkü köleler kölelik hayatı ve efendiler tarafından istimar olunmayı kendi arzularıyla kabul etmiş değillerdi. Kölelik devrinin tarihi, ilk çağların tarihi bir çok köle isyanlarıyla yüklüdür. Bunların en meşhuru Spartacus tarafından serk ve idare olunmuştur.

Bu şartlar içinde, kendi hakimiyetleri altında köleliği idame etmek için köle sahipleri:

cebir ve tazyik usulünü tatbika mecbur kaldılar, kölelerin mücadelelerini bastırmak için devlet usulünden vasıtalarından faydalandılar.

Bu suretle o devrin devleti, ilk çağların devleti köle sahiplerinin ellerinde köleler üzerindeki hakimiyetlerini tatbik ve icraya elverişli bir aletten ibaretti.

Derebeylik Zamanındaki Devlet

Tarihte ilk çağların, köleler ve köle sahipleri cemiyetinin yerini derebeylik cemiyeti tuttu. Derebeylik devri Fransada 1789 ihtilaline kadar asırlarca sürdü. Bu devirde Fransız cemiyeti başlıca iki sınıftan teşekkül ediyordu:

Toprağın en çoğunu ellerinde tutan asiller (soigneur) ve köylüler. Senyörler muhtelif usullerle köylüleri istimar ediyorlardı, bu usullerden başlıcaları angarya (muayyen bir zaman için köylünün senyör hesabına bédava çalışması) ve aşar (köylünün mahsulünden bir kısmını senyöre bédava vermesi) idi. Fransız tarihi bize asırlarca süren bir çok mücadeleleri, köylülerin kendilerini istimar eden ve ezen senyörlere karşı ayaklanmalarını haber veriyor.

Asiller asırlarca köylüler ve diğer halk kitlelerini

(burjuva, sanat sahipleri, işçiler) üzerindeki hakimiyetlerini muhafazaya muvaffak oldular. Asillerin bu hakimiyetlerini korumak ancak cebir ve tazyik yolile, devlet yolile, kabil olabildi.

Görülüyor ki, bu devrin devleti, derebeylik devleti de asillerin cemiyetinin diğer sınıfları üzerinde hakimiyet tesis etmelerine yarayan, bir aleti idi.

Derebeylik Devletin Karakteristiği

Derebeylik: devletin ilk karakteristiği. Asaleti temsil eden kralın mutlak hakimiyetidir, millletin umumi işler üzerinde hiç bir görüş hakkı yoktur.

Derebeylik devletin ikinci karakteristiği kanun önünde müsavatsızlıktır. Hakim sınıfın azası olan asiller, istimar olunan sınıfların bağılı oldukları kanunlara tabi değillerdir. Meselâ: Cürüm işleyen bir insanın asil olup, olmayışına göre gideceği mahkeme, yiyeceği ceza arasında fark vardır. Yine meselâ; asil zenginliğine rağmen vergi ödemekten resmen muaf tutulurdu. Bütün malî mükellefiyetler halkın istimar olunan sınıflarına mahsusdu.

Derebeylik devletin üçüncü karakteristiği; Emekçi kitleler için hürriyetin kökten kaldırılmış olmasıdır.

Ferdi hürriyet yoktu. Köylüler hatta her ne olursa olsun yer değiştirmeye, çalıştığı toprağı terk etmeye hak sahibi değildiler. Serf sanki toprağı « çakılmış » idi.

Vicdan hürriyeti yoktu. Meselâ protestanlar 16 ve 17'inci asırlarda müthiş ıttisafarla, zulimlere uğratılmıştı.

İlim hürriyeti yoktu. Galile arz güneşin etrafında dönüyor dediği için işkenceler gördü.

Fikir ve neşir hürriyeti yoktu. 18'inci asırda devlet ansiklobedisinin neşrine mani oluyor, Diderot gibi büyük filozofları muharrirleri hapsediyordu.

Yalnız asiller, derebeyler hür idiler.

Bir defa daha anlamış oluyoruz ki, ilk çağların cemiyetinde olduğu gibi derebeylik cemiyetinde de evvelâ azlık, çokluğu istismar ediyor ve onun sırtından geçiniyor ve yine bu azlığın çokluk üzerindeki hakimiyetini korumak için devlet alet olarak kullanılıyor.

Derebeylik cemiyetinin ortalarında bütün halk kitlelerinin (köylüler, burjuvalar, sanat-kârlar, işçiler) asillere karşı hürriyet uğruna mücadelesi 1789 ihtilalini doğurdu. Bu ihtilâl derebeylik devletini parçaladı ve asiller saltanatına nihayet verdi.

Kapitalist Cemiyette Demokrasi

1789 ihtilali ile Fransız halkı mühim hürriyetler elde etti. İhtilal ile parçalanmış derebeylik devleti yerine yeni bir devlet geldi. Bu prensiplerin en esaslıları 1791 de hazırlanmış olan "insanın ve vatandaşın hakları beyannamesi"nde yazıldı.

Demokrasinin Esaslı Prensipleri

Demokrasinin ilk prensibi millet hakimiye-
tidir.

1789 dan evvel bir tek adamın saltanatı, kralın mutlak hakimiyeti altıca idik. İnsan ve vatandaş hakları beyannamesi diyor ki; her türlü hakimiyet tamamen millettir. Bu beyanname azlığın çokluğa bağlanması prensibini tesis etti. Demokrasinin ikinci prensibi kanun karşısında vatandaşların müsavî oluşudur.

Gördük ki, feodal devlette haklarda müsavatsızlık yalnız yalnız tatbik edilmekle kalmıyor, aynı zamanda prensip olarak ilan ediliyordu. Demokrasi ise bütün vatandaşların müsavî oldukları prensibini ortaya koydu.

Demokrasinin üçüncü prensibi hürriyettir.

Feodal devlette halkın ekseriyeti için ne şahsi hürriyet, ne de fikir hürriyeti vardı. Demokrasi bütün vatandaşlara vicdan, toplantı, matbuat, cemiyet kurma haklarını bahşetti.

İnsan ve vatandaş hakları beyannamesi şöyle der: "Bütün insanlar hür doğarlar, hür yaşarlar ve hukukun müsavirdirler."

İşte 1789 da elde edilen demokrasi prensipleri.

Demokrasi ve İhtimal Sınıflar

Artık demokrasi prensiplerini öğrenmiş bulunuyoruz. Fakat bunları bilmiş olmak kâfi değildir. Bize asıl lâzım olan yaşamakta olduğumuz cemiyette bu prensiplerin nasıl tatbik edildikleri ve demokrasinin kati olarak neyi ihtiva ettiği.

Her ne kadar 1789 ihtilali demokrasiyi getirmiş, yine her ne kadar evvelce mevcut olmayan kanun karşısındaki müsavatsızlığı ortadan kaldırmış ise de bu ihtilal, servet karşısındaki müsavatsızlığı ve insanın insan tarafından istismar edilmesini yok edememiştir. Bu yüzden Fransız demokrasisi sınıflı bir cemiyet içinde kurulmuş ve böylece devam etmiştir.

1789 de zaten zengin olan maliyeci, tüccar ve sanayici burjuvazi o zamandanberi mühim miktarda inkişaf etti. Bu gün 20' ailelik bir kapitalist zümre Fransız millî servetinin en mühim kısmına tasarruf ve milyonlarca işçi istismar etmekte, aynı zamanda milyonlarca köylüyü ve şehirlerin küçük burjuvalarını harabiyeye sürüklemektedirler.

189 da kazanılmış olan demokrasi işte böyle bir içtimai vasatda yerleşmiş bulunuyor.

Bu kapitalist zümrenin halkın heyeti umumiyesi üzerindeki yani çokluk azlığın üzerindeki hakimiyeti demokrasi prensiplerinin tatbikatiyle telif edilemez. Çünkü bu prensipler çokluğun azlık üzerine hakimiyeti esasına dayanmaktadır.

Bu görüşlerimiz 1789 den bu güne kadar olan tarihimizi aydınlatmaktadır. Demokrasinin Fransada ilanı günündenberi bir taraftan demokrasiyi boşa çıkarmak, onun olduğu gibi tatbikati manî olmak ve binnetice kendi hakimiyetlerini korumak için gayret sarf eden büyük burjuvaziye karşı açılan sağlam bir mücadele diğer taraftan başta işçi sınıfı olmak üzere demokrasinin mümkün olduğu kadar geniş ölçüler içinde tatbik görmesi ve yayılması uğrunda mücadele devam edip gelmektedir.

Bu mücadele 1789 danberi Fransız çemi-

yetinin hütün tarihini katetmiştir. Bazan halk demokrasisinin yayılması uğrunda mücadelelerinde başarılar elde ediyor: Meselâ 1848 de Fransız halkı millet hakimiyeti prensibinin hakiki tatbikatını ihtiva eden umumî rey hakkını kazandı. 1864 de Fransız işçi sınıfı grev hakkını elde etti. Aynı sınıf 1884 de sendika hakkını kazandı.

Diğer taraftan ise burjuvazi demokrasiyi boşa çıkarmak için daraltmak için mücadele ediyor.

Millet Hakimiyetine Konan engeller

1848 ze kadar, demokrasiye rağmen kendi hakimiyetlerini korumak isteyen büyük burjuvazinin kullandığı başlıca metod vergili seçim vasıtasıyla millet hakimiyetine konan engeldir. Bu usul rey hakkına sahip olabilmek için bir miktar paranın bilâ vasıta vergi halinde ödemesidir. Seçilmek hakkına sahip olabilmek için ise daha yüksek bir vergi ile mükellef olmak mecburiyettir. Bu usul ve mecburiyetten çıkan mana şudur: rey hakkına sahip olabilmek için zengin olmak, seçilebilmek için de daha çok zengin olmak lâzımdır.

Bu suretle, 1848 ze kadar büyük burjuvazi demokratik prensiplere rağmen vatandaşların

mühim bir ekseriyetinim rey haklarını eharte etmek bu sebeple herdi hakimiyetini koruma-ya muvaffak oldu.

1875 Anayasası

Bu gün işler daha basittir. Umumi rey hakkı 1848 de kazanıldı. Bu gün Fransayı idare eden Anayasa 1875 Anayasasıdır. Bu yasa ile herkes için rey hakkı (Le Puffrage universel) kabul edilmiştir. Bununla beraber ekseriyeti monarşistlerin teşkil ettiği bir meclis tarafından müzakere ve kabul edilmiş olan bu Anayasayı büyük burjuvazi demokratik olmayan bazı hayatlarla daraltabildi. Bu yüzden 1875 Anayasası kadınları ve askerleri rey hakkından mahrum etti. Umumi rey hakkı prensibini vaz eden bu Anayasa diğer taraftan demokratik olmayan seçim kanunlarıyla halkın koruyucusu namzetleri haksızlığa uğrattırıyor ve millet hakimiyetini boşa çıkarıcı imkânlarla yer veriyor.

1875 Anayasasının bu demokratik olmayan görünüşünü aydınlatan bir çok misaller mevcuttur. Biz bunlardan iki tanesini hatırlatacağız.

Son kanun seçimlerinde her partinin rey miktarı ile münasip aza kazanması icap ederken, komünist partisi 476 yerine ancak 107 aza çıkarıldı.

Paris Belediye meclisi azasının ekseriyetini müreciler teşkil etmektedir. Halbuki, hükümet merkezinin seçmenlerinin büyük ekseriyeti halk cephesi partilerine rey vermiştir.

1895 Anayasasının demokratik olmayan daha diğer cephe'eri de vardır:

Anayasa, azası mukayyet bir seçim usulü ile seçilen ayan meclisini ihdas ederek umumi rey yoluyla izhar edilmiş olan halk idarelerini bazı hallerde önlemeye imken verdi. Son zamanlarda, köylülere ve şehirlerdeki küçük burjuvaların menfaat'lerine elverişli bazı kanunlar ayan meclis'in husumetine uğradı.

Görülüyor ki, Fransayı idare etmekte olan Anayasasının metin'eri millet hakimiyetinin ve demokrasinin prensiplerinin verimli bir surette tatbikine müsa'î değildir. Fakat kapitalist zümreye, demokras'yi düşürmek için bu yasa bir çok vasıtalar ve kolaylıklar hazırlamıştır.

Büyük Burjuvazinin Demokrasiyi Boşa Çıkarmaya Matuf usulleri

Büyük burjuvazinin millet servetlerinin başca-larına tasarruf edişi ona, demokras'in normal bir surette vazife ve tatbik görmes'ni önleyi-

İkinci muhtelif usulleri kullanmaya imkân vermektedir.

Bu usullerin en çok kullanılanlarını gözden geçirelim birinci hal : Devlet vazifeleri insanlar tarafından görülmektedir. Para, büyük burjuvazi tarafından bu memurlardan bir kısmının baştan çıkarılmasına yarıyor.

Veya onların doğrudan doğruya satın alınmasına (meselâ Staviski Tardieu'yü, Oüstric ise Raoul Peret'i elde etti) yarıyor, veya onların bil vasıta yardımlarını temin ediyor (meselâ Flan-din' Aeropostal'ın avukatıdır, general Weygand Suez kumpanyasının idare meclisi azasıdır.)

Üçüncü Fransız Cumhuriyeti tarihinde zaman zaman meydana çıkan skandallar (panama rezaleti, Jubo grevy Lejyandanör rezaleti, Staviski, oustrie rezaletleri) baştan çıkarma haddini de tecavüz eden hadiselerdir.

İkinci hal : Büyük burjuvazi mühim idare makamlarının başlarında bulunan yüksek rütbeli memurların mühim bir kısmını kendi sınıfı içinden yetiştirmek imkânlarına sahip bulunuyor.

Bu yüksek rütbeli memurların yetiştirilme modası, filhâl tatbikatta halk çocuklarının yüksek mevkilere getirilmesine mani olmaktadır.

Hatta nazırlar bile gerek zâfları, gerek

ihlâsı, hoşnutsuzlukları yüzünden ister istemez, bu layenazil büro seflerinin esiridirler.

Üçüncü hal : Küçük, azlığı temsil eden büyük, burjuvazi, kendi has mimessillerini halk ekseriyetine seçtirmek imkânlarına da maliktirler. Bir çok gazetelerin sahipleri, bir çok radyo postaları ilân ve neşriyat patronları, halk üzerinde kendi hakiki menfaatlerini maskeleyebilen ideolojik bir tatbik yapanlar.

Netekim :

Üçüncü Napolyon Fransada, Hitler Almanyada iktidar mevkisine reyiam yoluyla getirildiler.

Bu sebeple içtimai müsavatsızlık millet hakimiyeti prensiplerinin verimli bir surette tatbikine karşı koymaktadır.

Kanun Karşısında Formel

Müsavatsızlık

İçtimai müsavatsızlık kanun karşısında müsavat prensiplerinin makul bir şekilde tatbikine aynı vechile engel oluyor. Zengin bir istismarcı ve mütevazi bir vatandaş birer radyo makinesine sahip bulunsalar her ikisi de kanunun müsavi bir vergi ödemeye mecburdurlar. Bu vergi mütevazi vatandaş için oldukça ağır

bir mükellefiyettir. Halbuki, büyük patron için bunun hiç bir ehemmiyeti yoktur. Sınıflı bir cemiyette bu forme müsavat fikrini büyük Fransız muharriri Anatole France orjinal bir şekilde şöyle ifade ediyor:

Kanun bankerlere de, yoksullara da köprü altlarında yatmayı yasak etmiştir.

Hürriyete karşı kapitalist mülkiyet

İçtimai müsavatsızlık yalnız millet hakimiyeti ve kanun karşısında müsavat prensiplerinin icabı veçhile tatbikatına zorluk çıkarmakla kalmıyor, aynı zamanda demokratik hürriyetlerin icrasına da engel oluyor,

Bunu iki misal ile izah edelim:

Fransada fikir hürriyeti vardır; herkes istediği gibi düşünmekte serbestir. Halbuki işsiz kalmış bir işçinin bir patrone iş temin edebilmesi için ya Fransız popüler partisine veya Fransız sosyal partisine yazılması teklifile karşılaşması günlük olagan hadiselerdendir. Kapitalist mülkiyet vicdan hürriyetinin icrasına karşı koymakta ve bunu o derece umumileştirmektedir ki, fikir hürriyetini kullanmaktan başka bir şey yapmayan işçileri kapılarından kitle halinde geri çevirmektedir.

Matbuat hürriyetini ele alalım. Bu hürriyet Fransada vardır, herkes gazete çıkarmak hakkına sahiptir. Fakat gazete yalnız hürriyet ile çıkmaz, mühim miktarda sermayeye de lüzum vardır, bu yüzden gazetelerin bir çoğu kendi zümre menfaatlerini koruyan, halk ekseriyetini aldatmaya çalışan tufeyli bir azlığın elindedir.

Bir defa daha anlaşılmalı oluyor ki, içtimai müsavatsızlık demokrasinin verimli tatbikatile telif edilemez bir haldir.

Demokrasinin Çifte karakteri

Şimdi artık demokrasinin çifte karakterini arzu edilir bir sarahatle görmüş oluyoruz.

Birinci hal: Demokrasi, mutlakiyete, hürriyet ve müsavatsızlığa dayanan derebeylik devletine nazaran büyük bir ilerileme teşkil etmektedir. Lenin demokrasinin bu müsbet görünüşü üzerinde çok defa ısrarla durmuştur. Devlet adlı broşüründe der ki:

Demokratik cumhuriyet ve umumi rey ser-
vaja nisbetle büyük bir ilerileme gösterir.

Ve biraz ileride:

Burjuva cumhuriyeti, parlamento, umumi rey, bütün bunlar cemiyetin bütün dünyadaki

gelişmesi bakımından muazzam bir ilerilemeyi temsil eder.

İşte demokrasinin birinci müsbet karakteri. Demokrasinin ikinci karakterine gelince; bu; istihsalin büyük vasıtalarına malik burjuva mülküyetinin şartlarıyla hakiki bir demokrasinin telif edilememesidir.

Demokrasinin bu çifte karakterini göz önünde bulunduran üstadlarımız Marks, Engels, Lenin, Stalin demokrasinin bu iki cephesi üzerinde durmaksızın mücadele ettiler.

Demokrasi ve Marksizm

Demokrasinin ikinci formel karakterini görmiyerek, demokrasi meselesini sınıfların ve bunların mücadelelerinin gerisine koyan; demokrasinin yavaş yavaş, itidal ile parlamenter ekseriyeti ve bu yoldan da iktidarı elde edebileceği neticesine varan oportünistlerle mücadele icab etmektedir.

Zamanımızın siyasi hadiseleri, Marksizm-Leninizmin bu sahadaki mücadelesini geniş surette haklı çıkarmaktadır. Meselâ, herkesin hatırladığı gibi 1934 de Auusturyada büyük burjuvazi rey sandıklarını cobren boşalttı ve mitrelyozculara ateş açtırttı, çok daha yakın bir hadise olarak Romanyada hâkim sınıfın

umumi rey hakkına tecavüz ederek asıl seçmenler yerine sahte rey puslaları ikame ettiğini henüz kimse unutmamıştır.

Seçmenlerin hayal ve ümitleri hayat tecrübelerine mukavemet gösteremiyor.

Marks, Etgels, Lenin ve Stalin bu hayallere hücum etmişlerdir. Lenin kendi zamanında bu nazariyenin mümessillerine bilhassa Auusturyalı sosyal demokrat Karl Kautshy'ye karşı devamlı bir mücadele yürütmüştü.

Fakat aynı zamanda ilmi sosyalizm üstadları, diğer cepheye, yani demokrasinin müsbet karakterini görmeyen veya görmemezlikten gelenlere, umumiyetle solculara ve bilhassa anarşistlere karşı da mücadele ettiler. Bunlar, devlet karşısında mutlak bir surette menfi bir vaziyet alarak büyük burjuvazi hâkimiyetinin kullandığı usullere karşı alâkasızlıklarını iddia ediyorlar, seçimlere iştirak etmemek, parlamentoya yahut belediye meclislerine gitmemek lüzumunu ileri sürüyorlar; geçmişte halkın büyük ve devamlı mücadeleleri pahasına elde edilmiş olan devlet teşekkülleri içinde mücadele imkânlarından istifade edilmesi fikrini kabul ediyorlar.

Bu telakkilerin oportünist telakkilerden nasıl daha boş ve mütevekkilâne oldukları içinde yaşadığımız zaman hâdiselerinin ışığıyla

apaçık meydana çıkıyor. Bu telâkkiler Katalonya'da Katalon demokrat hükûmetine karşı yürütülen mücadele de hiç bir işe yaramadı. «Sol» ların argümanlarına istinat eden bu mücadele umumiyetle Hitlerci Franco tarafından İspanyol cumhuriyetine ve bilhassa Katalonya demokrasisine karşı açılan harbin lehine yaradı.

Mark ve Engels'den sonra Lenin proletaryayı solcuların devlet problemi hakkındaki şüpheli telâkkilerinden korudu. "Komünizmin çocukluk hastalıkları," "Maladie infantile du communisme" adlı meşhur eserinin sahifelerini bu meseleye tahsis etti.

III - Faşizm

Büyük burjuvazinin devlet problemi üzerindeki bugünkü pozisyonunu artık anlayabiliriz.

Büyük burjuvazi ve demokrasi

Uzun sene'ler, büyük burjuvazinin Fransa da demokrasiyi daraltmak, onun icraatını boşa çıkarmak için uğraştığını, bununla beraber bu idare şekliinden de guya hoşnutmuş gibi görüldüğünü gördük. Büyük burjuvazi, halkın kapita-

list hâkimiyetini mücadele mevzuu yapmadığı müddetçe demokrasiden ve onun hürriyetlerinin bu ölçü dahilinde kullanılmasından memnundur.

Bugüne kadar, demokratik devlet bütün halkın büyük burjuvazi tarafın lan istismarına mani olmamıştır. Daha doğrusu devlet büyük burjuvazi tarafından halkın istismarını temin eden «Müesses nizam» ı korumuştur.

Fakat bugün yeni bir vaziyet kendini göstermektedir.

Halk kitleleri kendi menfaatlerini tam bir şuurla anlamakta ve bu menfaatleri korumak için birleşmektedirler.

Halk kitleleri kendi hayat zorluklarının kaynağını gitgide kapitalist zümrede görüyorlar. Bugüne kadar kapitalist zümre, halk kitleleri üzerinde nüfuz tesis etmek için demokrasiden istifade ediyorlardı.

Bugün ise bu halk kitleleri, kapitalist zümreye karşı mücadele etmek için demokrasiden faydalanıyorlar.

Meselâ, işçilerin hayat şartlarının iyileşmesi yolunda sendikaların başarılı mücadelesi, hayat pahalılığına karşı yapılan nümayişler, işçi matbuatının genişlemesi, komünist partisinin seçim başarıları; Fransız halkının sendika hukukundan, toplanma ve matbuat hürri-

yönerinden, rey hakkında nasıl istifade et-
tiklerini gösteriyor.

Bununla beraber, büyük burjuvazi de bu
esnada işçileri, köylüleri, küçük burjuvaları
istismar yoluyla menfaatlerini, çoğaltmak ve
korumak lüzumunu anlıyor.

Daha doğrusu, uzun seneler kapitalist züm-
renin halk üzerindeki hâkimiyetini önleye-
meyen demokrasi, değişen şartlar ve vazı-
yetler dolayısıyla artık bu hâkimiyete bir en-
gel halini alıyor; o derece ki bunca sene de-
mokrasiden hoşnut kalan kapitalist zümre bu-
gün demokrasiyi tamamen yıkmak onun yeri-
ne yeni bir hâkimiyet şeklini, yeni bir devlet
tipini yani faşizmi koymak istiyor.

Büyük burjuvazi ve faşizm

Stalin S. S. C. B'nin komünist partisinin
17 inci kongresindeki raporunda faşizmi şö-
yle karakterize ediyor:

Alâmetler artık, büyük burjuvazinin
hâkimiyetini parlamentarizmin ve burju-
va demokrasisinin eski metodlarıyla yü-
rütmeyecek hale geldiğini ve dahili si-
yasette terörcü hâkimiyet metodları pe-
şinde koşmaya mecbur olduğunu göster-
iyor.

Faşizmin doğuşunu ve gelişmesini izah eden
şartlar işte bunlardır.

Faşizmin mânası

Faşizm ne mânaya gelir? Faşizm büyük
sermayenin halk kitlesi içinde bazı istinatlar
yaratmaya matuf içtimai bir demagojiye bağlı
açık terörcü diktatörlük yoluyla hâkimiyetini ko-
rumak istemesinden ibarettir.

Faşizmin bu iki cepheli görünüşü faşizmi
sınıfların fevkinde bir iktidar, yahut cemiyetin
diğer sınıfları üzerinde küçük burjuvazinin
diktatörlüğü gibi tanıtan Avusturyalı Otto Ba-
ver veya İngiliz Brailsford gibi sosyal demok-
rat «Nazariyecilerin» düştükleri «hata» daha
iyi kavranmış olur. Diğer muhamirler ise daha
acaip bir keşifte bulunarak faşizmin alet oldu-
ğu sınıf ile faşizmin üzerlerinde demagojisini
yürüttüğü sınıfları birbirine karıştırıyorlar.

Faşizmin, büyük sermayenin kullandığı bir
silâh olduğunu burada hatırlatmak belki de
lüzumsuzdur. Yalnız Alman «çelik» kralı Thys-
sen'in 1932 de nazi partisine seçim mücadele-
lerinde kullanmak üzere 3 milyondan fazla
mark vermiş olduğunu herkes bilir. Fransada
Vendel'lerin, Miçelin'lerin Gignaux'ların ve
diğer büyük kapitalistlerin memleketlerin fa-

şisti teşekkülleriyle olan münasebet ve beraberlikleri herkesçe malumdur.

Faşizmin, şu halde birinci hedefi, büyük sermayenin açık bir diktatörü olmaktır.

Faşizmin ikinci hedefi, demokratik hürriyetler ve millet hâkimiyetine değil fakat bütün hürriyetlerin kaldırılması esasına dayanan yeni bir devlet tipi kurmaktır.

Üçüncü hedefi halk itlelerinin hayat şartlarının süratle ağırlaştırılmasıdır. Şunu hatırlatalımki bir İtalyan bir Fransızdan iki defa daha az et, üç defa daha az şeker, altı defa daha az tereyağı yemektedir. (Beynelmilel iş bürosunun resmî rakkamları) faşizmin dördüncü hedefi, harp politikasının işitilmemiş bir şekilde inkişafı, kapitalist zümrenin içerideki zorluklarının hal çarelerinin hariçte aranmasıdır. İtalyan faşizminin Habeşistandaki, Berlin ve Roma faşizm'lerinin İspanyadaki, Japon faşizminin Asyadaki harpleri, Hitlercilerin Fransayı ihata ve esaret altına alma planları, Rusya'ya karşı Japon - Cermen komploları, Mussolini'nin günlük tahrikleri faşist diktatörlüğü büyük burjuvazisinin kullandığı usulleri gösterir vakialardır. (1)

(1) Eserin bu bahislerinin yazıldığı 4 Mart 1938 yılından sonra ikinci dünya harbini doğuran hâdiseleleri de bu arada hatırlamayı okuyucularımıza bırakıyoruz. Mütercim

Faşizm Fransada muvaffak olsa idi.

Faşist memleketlerinde, bilhassa Almanya'da geçen şeyler, faşizmin Fransada muvaffak olması halinde husule gelecek felâketi ölçmeğe yarayabilir:

Faşizm Fransada muzaffer olduğu takdirde: Emekçi sınıflar siyasi ve iktisadi bakımdan ezilmiş olacaklardır. İhtimalî kanunların ortadan kaldırılması; sermayenin iktisadi tecavüzlerine karşı her türlü mukavemet ve grevin yasak edilmesi, sendikaların tahrip olunması, kooperatiflerin dağıtılması veya ayaklar altına alınması suretile gündelikçi işçiler aç bırakılmış olacaktır; memurların maaşları asgari dereceye indirilecek, vazifeden uzaklaştırılacaklar, idari bir basitlik ve geriliğe mahkûm edileceklerdir.

Faşizm Fransada muzaffer olduğu takdirde Satıcılar ve küçük esnaf büyük sermayenin, mülk sahiplerinin, tröstlerin, M. Mercier'in münakalat M. de Wedel'in elektrik kumpanyalarının, demir sanayi komitesinin istismarcı pençesine teslim edileceklerdir; köylü ise inhisarcı kapitalistlerin, maliyecilerin imtiyazları menfaatleri uğruna feda edilmek suretile bütün teşebbüsleri mahvedilecektir. Entellektüel-

İler büyük tecavüzlere uğrayacaktır. Daha şimdiden Perrin, Langevin gibi en büyük bilimler haince tecavüzlere maruz bırakıldılar. Profesörler faşist haydutları tarafından açıkça hucuma uğradılar, Hitlerci Almanyada olduğu gibi ortaçağ engizisyonizmleri, bütün hürriyetlerin ortadan kaldırılması kanlı teörler, halkın tamamen köle haline getirilmesi, işçi sınıfı militanlarının hapsedilmesi, katliamlar komünistlerin, sosyalistlerin, cumhuriyetçilerin ve demokratların maruz kalacakları başlıca facialardır. Almanyada olduğu gibi Yahudilerden sonra katolikler, protestanlar da bu faşist zulümlere uğrayacaktır. Bu bütün memleketler için bir felâket, Avrupada irticanın hortlaması olacaktır. Bu, milletler arasında harpler ve sovyetler birliğine kaşı tecavüzlere doğuracaktır.

Biz her şeyden evvel memleketimiz ve bütün dünya için bu korkunç akibeti önlemek ve bundan sakınmak istiyoruz.

Fransada Faşist Tehdid

Faşizm, Fransada ilk olarak bundan dört sene evvel 6 şubat 1934 de açık yüzle görüldü. İşçi sınıfının birleşmesi ve diğer orta sınıflarla itifakı sayesinde muvaffakiyetsizliğe

uğradı. Fakat bu ne faşist tehdidinin, şartı edilmiş taburları hatta ne de dört seneden beri bunun eksilmiş olduğuna delâlet etmez.

Çünkü evvelâ, 6 şubat 1934 de teşkil edilmiş olan isyan dağıtıldıktan sonra partisi (Social français partisi, Populaire français partisi vesaire...) namı altında yeniden teşekkül ettiler.

İkinci sebep: çagoulard'ların komplosu üzerine meydana çıkarıldığı gibi faşistlerin silâhlanmaları bu gün dört sene evvelinden çok daha gelişmiş bulunuyor.

Üçüncü sebep: Faşizmle C. S. A. R' maznunlarının fasılasız bir surette beraat ettikleri görülmektedir. Demokratik devlet makinesindeki şüpheli temyizlerden istifadeletmektedirler.

Dördüncü sebep: Faşizmin iktidar mevkisinde bulunduğu yabancı memleketlerin bu hareketi açıkça tutması ve maalesef bunun müsamaha ile karşılanmasıdır. Hitler bilhassa Fransız Hitlercilerini para ve silâh bakımından kuvvetlendirmekte ve Fransada sivil harbi organize etmek için onlara yardım etmekte hiç bir zorluk çekmemektedir.

Ve nihayet, ekemmiyetle işaret etmeliyiz ki demokrat kabinelerin tatbikatında halk cephesi programından ayrılmaları ancak faşiz-

min işine yaramaktadırlar.

Eğer halk cephesi programı işsizler lehine bir takım tedbir ve çareleri ihtiva eder ve demokrat hükümetle de bu tedbirlere başvurmak istemezlerse işsizler faşist propogandrsı için bir alet ve bir kurban halini almış olur, bu hal, küçük tüccarlar ve bütün emekçi halkın her tabakası için aynıdır.

IV An problemi ve markscıların hareket tarzı

Şimdi artık önümüze serilmiş olan günün problem esaslarını çözmek elimizdedir.

Problem esasları

Birinci esas. Biz markscılar tam bir demokrasi için, hiç bir tehde tabi olmayan hürriyetler için bu kapitalist hakimiyeti verimli bir demokrasi için bir engeldir. Kapitalist hakimiyetine nihayet vermek için döğüşüyoruz.

İkinci esas. Biz markscılar kapitalist hakimiyetinin yeni bir şekli olan faşist diktatörlüğü ile demokrasi arasında bu gün bir tercih yaptırtmak mecburiyetindeyiz.

Üçüncü esas. Faşizm kaçınılmaz, sakınılmaz bir şey değildir. faşizmin bazı büyük memleketlerde bilhassa almanyada muvaffak yeti onun sakınılmaz bir şey olmasından dolayı bazı şartların onun zaferini kolaylaştırmış

bulunmasından ileri gelmiştir. Faşizm, Almanya'da Alman işçi sınıfının bölünmüş olması ve Alman "sosyal - demokrat" şefleri tarafından sevk olunan burjuvazi ile iş birliği güden politika yüzünden muvaffak olmuştur. Faşizm, bölünmüş işçi sınıfı ile orta sınıflar arasındaki anlaşmazlık sayesinde muvaffak olmuştur. Faşizm büyük halk tabakalarını aldatılmak suretile kazanmıştır. Faşizm, Alman demokratik hükümetlerinin müsamaha ve zaafı yüzünden iktidar mevkiine geçmiştir. Faşizm bazı askerî ve idarî kadroları kendi emrine veren imkânlar sayesinde muvaffak olmuştur.

Bizim hareket tarzımız

Problem bu şekilde ortaya konulunca, Markscılar için yapılacak şey demokrasiyi korumak, faşizm zaferini önlemek için her şeyi seferber etmekten ibarettir.

Faşizmi bozguna uğratmak, yukarıda tahlil etmiş olduğumuz Alman tecrübesini göz önünde bulundurmakla kabil olur. Demokrasinin korunmasını aşağıdaki şartların yerine getirilmesiyle mümkün olacaktır:

1. İşçi sınıfının beraberliği.
2. "Halk cephesi," ve Fransız milletin beraberlik politikasının objektifini eşkil eden; işçi sınıfı ittifadının orta sınıflarla birleşmesi.

3. Halk kitlelerinin hissiyatına tesir eden demagojisini önlemek ve takındığı maskeyi çıkartmak maksadile faşizme karşı ideolojik mücadele.

4. Kurnaz ve haydut teşekküllere karşı müessir tedbirler almak ve askeri, idari kadrolarda temizlik tasfiyesi yapmak.

İşte acıklı Alman tecrübesinin bize verdiği dersler. İşte hali hazır esas siyaset problemi karşısında marksizm hareket tarzının ilmi, bunlardır.

"Gauchisme,, ve Demokrasi

Faşizme karşı demokrasiyi müdafaa için marksıncılar verimli bir mücadele açtıkları vakit gauchister "solcu"lar tarafından ideallerine arkalarını dönmek, işçilerin kurtuluşuna avunma yolu terk etmekle itham olundular.

Bu solcu gevezeler demokrasi mi yoksa faşizm mi? Problemi karşısında ne tavsiye etmiş oluyorlar?

Bunlar, dağa çabuk ilerlemek formülü altında kapitalist hakimiyetle neticelenecek gerçek bir demokrasiye engel teşkil edecek süratli mücadele tavsiye ediyorlar. Bu solcu hareket tarzı; işçi sınıfı ve orta sınıflar ittifadının teşkil ettiği halk cephesi yerine, ancak kapitalist hakimiyete ve insanın insan tar-

afından istismarına nihayet vermek lüzumuna esasen inanmış olanlardan mürekkep bir "ihtilâlcî cephe"nin getirilmesi, "her şeyin mümkün olduğu, parolasile ifade edilebilir.

Ne geveze, ne de sergüzeştçi olmayan, ancak ilme istinat eden mesul militanlardan ibaret olan marksıncılar halkı, neticelerinin ölçülmesi kolay böyle bir politika ya karşı muhafaza ediyorlar. Çünkü böyle bir politika hiç bir zaman halkın muvaffakatile değil fakat halkın bozguna uğraması ile neticelenecektir.

Umumiyetle tarihin bilhassa Fransız tarihinin bize öğrettiği ders budur.

Tarihin Bize Öğrettikleri

Tarihi tecrübe bize öğretiyor ki, her ne zaman burjuvaziye karşı yapılan mücadelede öncüler; tecrit edilebilmiş ise mahvolmuşlardır. 1848 de; ihtilâlcî Fransız işçileri bu günkülerden çok daha cesur ve gayretli idiler, fakat o yılın Haziran günlerinde köylülere ve Parisin orta sınıflarile iş birliği yapmasızın, döğüstükleri için bozguna uğradılar. 1871 de yalnız köylülere istinad eden Paris komünü ezildi.

1933 de halk cephesi yerine ihtilâlcî cephe kurmak lâzımdır sözü ihtilâlcî işçilerin orta sınıflar ve işçi sınıfının bir kısmı ile

irtibatını kesmek; bu orta sınıfları ve işçi sınıfının bir kısmını faşizmin kucagına atmak, halk için bozgun şartlarını yaratmak maksadile tavsiyele bulunmaya delâlet eder. İşte tarihin bize öğrettikleri.

Solcu politikanın daha başlangıcı bozgun-
dur, bu öyle bir hakikattir ki, esasen büyük burjuvazinin bütün gayretü de her ne bahası na olursa olsun halk kitlelerinin parçalanmasını tahrik etmeğe matuftur.

“Solculuk,, iş başında

Meslâ, herkeş biliyor ki, İspanyada faşistler tarafından organize edilmiş o'lan harp ortasında bazı «solcu»lar derhal bir taraflı sosyalizasyon teşebbüslerinde bulundular; halbuki İspanyada bu teşebbüs ve suikastla dolayısıyla açılmış olan tahkikat bir çok hallerde bu «solcu»ların doğrudan doğruya faşizmin ve frankonun ajanı olduklarını meydana çıkardı.

Bunda hayret edilecek bir şey görmüyoruz. Bu gün İspanyada faşizmi devirebilmek ancak işçi sınıfı ve orta sınıflarla köylülerin iş birliği ile mümkündür, yoksa mahakkak faşizmin bir oyunu olan işçi sınıfı ile orta sınıfları ve binnetice frankonun düşmanlarını birbirinden ayıran ssnuna kadar dümdüz yürüme politikası ile değil.

Lenin ve zaferin şartları

Solcuların sergüzeştçiliğine karşı mücadele ilmi sosyalizm üstadlarının ana eserleri içinde mühim bir yer tutmuştur. «Komünizmin çocukluk hastalığı» adlı eserinden Leninin yeni bir kanaatini delil olarak göstermek istiyorum:

«Yalnız öncülerle zafer kazanılmaz; halk kitlelerinin, kendi sınıfının heyeti mecmuasiyle tutunaklı dürüst bir vaziyet takınmadığı veya hiç olmazsa düşmanın tarafından tutunmaya asla elverişli olmıyan iyi niyetli bir tarafsızlık göstermediği hallerde öncülerü tek başlarına kati bir döğüş içine atmak ahımkalıktan daha ileri bir şey: Bir cürümdür. Bütün bir sınıfın, işçi sınıflarının ve sermaye mağdurlarının bu hareket tavrını takınabilmeleri için yalnız tahrik ve propaganda kâfi değildir. Bizzat bu kitlelerin siyasi tecrübeler edinmiş olmaları lâzımdır.»

Demek oluyor ki, sermayeye karşı mücadele etmek için şu iki şart zaruridir: Evvelâ, bütün kitlelerin veya geniş ekseriyetinin topluluğu, sonra kitlelerin kendi tecrübeleriyle elde edilmiş ve kapitalist hâkimiyete nihayet verme lüzumunu tanıyan kati bir kanaat. İşte Leninin bize öğrettiği.

Demokrasinin müdafaası ve idealizmi için mücadele

Bugün demokrasinin müdafaası için mücadele eden, siyasî idealimizin başarılması mânası çıkar ve bu üç haklı ve kuvvetli sebebe dayanır.

Birinci sebep: Demokrasinin, (Hatta formal demokrasinin) korunması uğruna mücadele daha kati bir mücadeleden ilk şartı olan işçi sınıfı ile orta sınıfların beraberliğine yol açacaktır.

İkinci sebep: Bugünkü demokratik hürriyetleri koruma yolunda mücadele ederken halk kitleleri, Leninin bahsetmiş olduğu tecrübelerinde etmiş, kapitalist hâkimiyet kadrosu içinde tam bir demokrasiye varılamayacağını, yavaş yavaş öğrenmiş; verimli ve hakiki bir demokrasi elde etmek için kapitalist hâkimiyetine nihayet verilmesi lüzumunu kendi tecrübeleriyle kavramış olur.

Üçüncü sebep: Bugünkü demokratik hükümet şekilleri zümre hâkimiyetini kurmaya artık elverişli değildir. Şu halde demokrasiyi korumak için, kapitalist zümrenin işine elverişli bulmadığından dolayı arzu etmediği bir devlet şekli için döğüşmekte ve kapitalist hakimiyetini çökertmekten başka bir şey

larzu etmemekte olduğumuza göre bu mücadele tarzı nasıl olur da anlaşılmaz?

Demek oluyor ki, bu günkü şartlar içinde marksçıların demokrasi müdafaası için girişimleri mücadele halkın bu günkü menfaatlerine olduğu kadarilerdeki menfaatlerine de uygundur.

Biz, Marks'ın Lettresa, Kugelmann Kugelmann mektupları adlı eserindeki direktiflere uygun

Her şeyi olduğu gibi almak, yani ihtilâli menfaati yeni şartlara uygun gelecek bir şekilde sokmak gerekir.

V

Netice

Devlet problemine ait tetkikimizi aşağıdaki neticelere bağlayabiliriz:

1. Devlet cemiyetin sınıflaşmasının mahsulüdür,
2. İctimai gelişmenin her merhalesinde hakim sınıf kendi hakimiyetini korumak için devleti alâet olarak kullanır;
3. Azlığın çokluk üzerinde hakimiyeti verimli ve hakiki bir demokrasi ile telif edilmez.
4. Marksçıların faşizme karşı demokrasiyi müdafaâ etmeleri, sermaye hakimiyetinin aldığı